قوه قضائیه
دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

رشته: حقوق جزا و جرم‌شناسی

عنوان:

سیاست جنایی تقنینی ایران در مورد انواع هک با نگاهی به قوانین اتحادیه اروپا

استاد راهنما:

دکتر سید علیرضا طباطبائی

استاد مشاور:

دکتر محمدهادی توکل پور

دانشجو:

میثم داداش نتاج

بهمن ۱۴۰۲

باسمه تعالی

قوه قضائیه
دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

تاریخ: .....
شماره: .....
پیوست: .....

"تائیدیه هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد"

با استمداد از الطاف الهی، اعضای هیات داوران پایان نامه آقای **میثم داداش نتاج** دانشجوی کارشناسی ارشد پیوسته رشته علوم قضایی گرایش **حقوق جزا و جرم شناسی** به شماره دانشجویی ۹۶۱۴۰۱۳۳۵ با عنوان " **سیاست جنایی تقنینی ایران در مورد انواع هک با نگاهی به قوانین اتحادیه اروپا** " را از نظر شکل و محتوا بررسی نموده و پس از برگزاری جلسه دفاع در تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۵ ساعت ۱۴:۳۰ آن را با نمره به عدد ۱۹/- و به حروف نوزده تمام و درجه عالی ارزیابی نمودند.

ردیف	نام و نام خانوادگی استاد	سمت	امضاء
۱	دکتر سیدعلیرضا طباطبایی	استاد راهنما	
۲	دکتر محمدهادی توکل پور	استاد مشاور	
۳	دکتر محمدرضا زندی	استاد داور	
٤	علی باقری	نماینده تحصیلات تکمیلی	

تهران-خیابان انقلاب بعد از چهارراه ولیعصر نرسیده به پل کالج-خیابان خارک پلاک ۹-کدپستی: ۱۱۳۳۹۱۳۶۱۵ -صندوق پستی: ۱۱۱۵۵/۱۷۵۹
تلفن : ۶۶۷۰۴۴۲۲
دورنگار : ۶۶۷۲۶۱۰۰
www.ujsas.ac.ir
info@ujsas.ac.ir

تقدیم به؛

ساحت مقدس حضرت فاطمه زهرا (س) به امید گوشه چشمی.

اللّهُمّ صَلِّ عَلی فاطِمَةَ وَ اَبیها وَ بَعْلِها وَ بنیها وَالسِّرِّ الْمُسْتَوْدَعِ فیها بِعَدَدِ ما اَحاطَ بِه عِلْمُکَ.

«مَنْ لَمْ یَشْکُرِ اَلْمُنْعِمَ مِنَ اَلْمَخْلُوقِینَ لَمْ یَشْکُرِ اَللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ»

ضمن شکرگزاری از خداوند متعال برای همه نعمت‌هایی که به بنده حقیر اعطا نموده است، در وهله اول از خانواده‌ام، پدرم و مادرم کمال تشکر را دارم برای تمام زحماتی که از ابتدای حیات این حقیر برای بنده متحمل شده اند تا به این مرحله از زندگی برسم. سپس از همسر مهربانم تشکر می‌نمایم که همراه و هم‌گام همیشگی بنده بوده و با صبوری و تشویق‌ها و کمک‌هایش در به اتمام رساندن این پایان نامه یار و یاور بنده بوده است.

در وهله بعد تشکر می‌کنم از تمامی اساتید محترم دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری که توفیق شش سال شاگردی کردن نزد آن‌ها تا ابد همراه بنده خواهد بود و در حد بضاعت خود از آن‌ها علم و اخلاق را آموختم خصوصا استاد محترم راهنما بنده جناب آقای حجت الاسلام دکتر سید علیرضا طباطبائی و استاد محترم مشاور بنده جناب آقای دکتر محمدهادی توکل‌پور که با راهنمایی‌ها و نقطه‌نظرات مفید ایشان این نوشتار شکل گرفته و به سرانجام رسید.

چکیده

هکرها در ارتکاب فعل مادی بایکدیگر مشابهت دارند اما در عنصر روانی متفاوت‌اند و برهمین‌اساس به سه دسته کلاه‌سیاه، کلاه‌خاکستری و کلاه‌سفید تقسیم می‌گردند. سیاست جنایی تقنینی کشور ما همانند اتحادیه اروپا، در مورد همه انواع هک سختگیرانه و بدون تسامح بوده و با مطلق انگاشتن جرم هک، همه دسته‌ها را مجرم تلقی نموده و برای همه آن‌ها پاسخ سرکوبگرایانه کیفری در نظر گرفته است اما برخی کشورهای اروپایی با تغییر این سیاست، میان هکرهای مختلف تفاوت قائل شده اند. سوال ما آن است که سیاست جنایی تقنینی ایران در مواجهه با انواع هک چگونه است و چطور باید باشد؟ همچنین مبانی و حدود و آثار سیاست جنایی تقنینی کشور ما در مقایسه با اتحادیه اروپا چگونه ارزیابی می‌گردد؟

فلذا هدف این پایان نامه بررسی سیاست جنایی تقنینی ایران در مورد انواع هک و مقایسه آن با قوانین اتحادیه اروپا با روش توصیفی- تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای می‌باشد که نهایتا منجر به اتخاذ مناسب‌ترین شیوه برای برخورد با هکرها گردد تا بتوان امنیت سایبری را تا بالاترین حد ممکن بالا برد و از فضای سایبری و مهارت هکرها بیشترین بهره را برده و ارتکاب جرم هک را نیز به حداقل ممکن رساند.

مطلوب آن است که هکرهای کلاه‌سفید براساس مبانی فقهی و عقلی، مشروع و قانونی تلقی گردند. همچنین پاسخ مطلوب به همه هکرها صرفا پاسخ سرکوبگرایانه کیفری نبوده بلکه لازم است که به پاسخ‌های پیشگیرانه و سرکوبگرایانه غیرکیفری بیشتر از قبل توجه شده و حتی با تشکیل اتحادیه صنفی برای هکرهای قانون‌مدار، از پاسخ‌های انضباطی و صنفی نیز استفاده شود. هکرهای کلاه‌خاکستری نیز وضعیتی مابین کلاه‌سیاه و کلاه‌سفید داشته و حسب مورد ممکن است مشمول احکام یکی از آن‌ها باشند.

درنتیجه بهتر است مقنن ما با اصلاح قوانین خود بویژه ماده ۱ قانون جرائم رایانه‌ای، هک را از دسته جرایم مقید بداند و هکرها را صرفا در صورت داشتن سوءنیت خاص مجازات نماید همانند کنوانسیون جرایم محیط سایبری شورای اروپا که در پرانتز ماده ۲ ذکر نموده است که ممکن است کشورهای عضو، قید «مقاصد نامشروع» را در تعریف جرم دسترسی غیرقانونی بگنجانند که برخی کشورهای اروپایی نیز از همین قید در قوانین خود استفاده نموده اند.

کلیدواژگان: سیاست جنایی تقنینی، هک، هکر، جرایم رایانه‌ای، اتحادیه اروپا

« فهرست مطالب »

« فهرست علائم اختصاری »

ک.ج.م.س ..... کنوانسیون جرایم محیط سایبری

ق.ج.ر ..... قانون جرائم رایانه ای

ب.م ..... بین المللی

ق.ا ..... قانون اساسی

ق.آ.د.ک ..... قانون آیین دادرسی کیفری

ق.م.ا ..... قانون مجازات اسلامی

ق.م.ج.ن.م ..... قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح

ق.ت.ا ..... قانون تجارت الکترونیکی

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی ..... O.E.C.D (Organization for Economic Co-operation and Development)

سازمان ملل متحد ..... UN (United Nations)

هوش مصنوعی ..... AI (Artificial Intelligenc)

ادارهی فدرال بازرگانی ایالات متحدهی آمریکا ..... FTC (Federal Trade Commission)

اتحادیه اروپا ..... EU (European Union)

قانون محفاظت از دادههای عمومی ..... GDPR (General Data Protection Regulation)

انجمن ب.م حقوق جزا ..... AIDP (International Association of Penal Law)

مقدمه

۱. تبیین موضوع تحقیق

جهان امروز دیگر محدود به همان ابعاد واقعی گذشته نمی‌باشد و پیشرفت علم و فناوری سبب گشته است که جهانی جدید و پیچیده و بسیار پهناور دیگری به‌نام فضای مجازی شکل بگیرد. این فضای جدید دریچه‌ای تازه به‌روی بشر بازنمود و تمام ابعاد زندگی انسان را تحت‌تاثیر خود قرار داد که علی‌رغم فوایدش، مضراتی نیز خواهد داشت و ممکن است خطراتی را برای کاربرانش به ارمغان بیاورد.

تحولات صنعتی و اقتصادی در پرتو اختراعات، اکتشافات و فنّاوری‌های ارتباطات و اطلاعات، از یک‌سو ارزش‌های جدیدی را به ارمغان آورد و از سوی دیگر، جرم‌انگاری نقض این ارزش‌ها را توسط مقنن ضروری نمود و هم‌زمان وسایل، فرصت‌ها، موضوع‌های جدیدی برای بزهکاران فراهم ساخت.

فلذا افزایش جرایم، ظهور اشکال جدید بزهکاری، به‌کارگیری شیوه‌ها و شگردهای جدید در ارتکاب جرایم، افزایش جرایم سازمان یافته همانند گروه‌های هکری و... در دهه‌های اخیر و به موازات آن، بالا رفتن احساس ناامنی و ترس از جرم در میان عموم مردم موجب شده است تا بزهکاری و رفتارهای غیرمدنی به یکی از نگرانی‌های روزمره مردم تبدیل شود و حکومت‌ها در انجام رسالت خود در تامین و تضمین حق شهروندان بر امنیت، مطالعه و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری نمایند و آن‌را برای اداره مطلوب کشور خود ضروری تشخیص دهند.

از طرفی امور نرم‌افزاری باتوجه به ماهیت ساختاری خود بالقوه دارای ضعف‌ها و ایرادات ساختاری می‌باشند که از این امور با تعبیر «باگ» یاد می‌شود، این باگ‌ها راه‌هایی برای نفوذ در این نرم‌افزار و درنتیجه ایجاد اختلال در آن می‌شود؛ کاری که با استفاده از باگ‌های موجود در نرم‌افزار و نفوذ در آن و احیانا آسیب‌های وارده بر آن صورت می‌گیرد را «هک» می‌گویند.

هکرها در دنیا بسته به نیت و قصدشان انواع مختلفی دارند، هکرهای کلاه‌سفید یا همان هکرهای نخبه به دسته‌ای از هکرها گفته می‌شود که کارهای مفیدی برای سیستم هدف انجام می‌دهند، نفوذ می‌کنند اما بدون نیت علیه سیستم مورد نفوذ. دلیل کار آن‌ها معمولاً بررسی امنیت سیستم‌ها است –چیزی که در جامعه امنیت کامپیوتری به آن تست نفوذ می‌گویند– و به‌روزرسانی سیستم‌عامل‌ها معمولاً محصول کشف و گزارش مشکلات توسط این هکرها است. شرکت‌های خصوصی و دولت‌ها در کشورهای پیشرفته از خدمات این نوع هکرها استفاده می‌نمایند و گروه‌های هکر کلاه‌سفید در برخی از کشورها به صورت آزادانه

فعالیت دارند و تقریباً قانونی هستند. اما متاسفانه در ایران دولت‌ها هیچ‌گونه استفاده‌ای از خدمات این دسته از هکرها نکرده و شرکت‌های خصوصی نیز بسیار به‌ندرت و در خفا با آن‌ها همکاری می‌نمایند زیرا عمل ارتکابی آنان قانونی نبوده و دارای نظام صنفی و سازوکار قانونمند نمی‌باشند. در مقابل این دسته، هکرهای کلاه‌سیاه هستند که برای تخریب و فعالیت غیرقانونی علیه سیستمی دست به نفوذ به سیستم‌ها می‌زنند و کارهای مخرب می‌کنند و بنابر قوانین جرایم رایانه‌ای مجرم شناخته می‌شوند. و دسته آخر هکرهای کلاه‌خاکستری اند که چیزی بینابین هکرهای کلاه‌سیاه و کلاه‌سفید بوده و به این معنا که برای سرگرمی یا فقط به نیت یادگرفتن چیزهای جدید با کنجکاوی‌های فنی در سیستم‌ها نفوذ می‌کنند بدون اقدامات مخربانه در آن‌ها که وضعیت حقوقی این دسته نیز چالش برانگیز بوده و باید مورد بررسی قرار گیرد.

هرچند همان‌طور که می‌دانیم هک می‌تواند توسط شخصیت‌های مشروع در موقعیت‌های قانونی مورد استفاده قرار گیرد. به عنوان مثال، سازمان‌های اجرای قانون گاهی اوقات از روش‌های هک کردن برای جمع‌آوری شواهد در مورد مجرمان استفاده می‌کنند مانند سازمان پلیس فتا در ایران. منتهی این سازمان‌ها با حکم مرجع قضایی و صرفا در محدوده دستورات آن مرجع اجازه فعالیت دارند اما مشکل در آنجایی است که اولا این سازمان‌های مربوطه صرفا برای کشف جرم و تعقیب مجرمین دست به نفوذ در داده‌های شخصی مردم می‌زنند و نه به‌منظور یافتن گپ‌های سامانه‌های دولتی و امثالهم ثانیا اگر اشخاص عادی بدون دریافت حکم مرجع قضایی و با نیت خیرخواهانه در جهت ارتقای امنیت سیستم دست به این کار بزنند مجرم محسوب خواهند شد.

در مورد سیاست جنایی نیز لازم است بگوییم که سیاست جنایی در معنای موسع خود شامل تدبیرهای متنوع حقوقی و غیرحقوقی (کنشی و واکنشی) است که دولت و جامعه مدنی (از طریق نهادهای مختلف خود) برای کنترل پدیده مجرمانه اعم از بزه و انحراف و همچنین حمایت از بزهدیدگان مستقیم و غیرمستقیم بزهکاری پیش‌بینی می‌کند و در قالب آئین‌های رسیدگی مختلف، نسبت به وضعیت‌های پیش‌جنایی (ماقبل بزهکاری) و جرایم ارتکابی، اعمال می‌نماید. سیاست جنایی خود به اقسام مختلفی تقسیم می‌گردد که یکی از اقسام آن سیاست جنایی تقنینی است که نخستین لایه سیاست جنایی بوده و در واقع هسته اصلی سیاست جنایی نیز می‌باشد که با استفاده از ابزار قوانین که شامل قانون اساسی، قوانین جزایی و آئین دادرسی کیفری می‌باشد، سعی در رسیدن به اهداف سیاست جنایی مطلوب را دارد.

پیدایش جرم دسترسی غیرمجاز همراه با پیدایش رایانه بوده است. قانون‌نویسی و جرم‌انگاری در خصوص جرایم رایانه‌ای حاکم بر کشورهای اروپایی برای اولین‌بار توسط شورای اروپا در کنوانسیون

جرایم رایانه‌ای بوداپست ۲۰۰۱ منعکس گردید که ماده ۲ کنوانسیون مذکور کشورهای عضو را موظف به جرم‌انگاری در این خصوص با تعبیر ((دسترسی غیرقانونی)) دانسته است که بعدها برخی کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز این کنوانسیون را تصویب نمودند. در کشور ما نیز نخستین بار در قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸ به وضع مستقیم قواعد و قانون در خصوص جرایم رایانه‌ای پرداخت که قانونگذار ما نیز به طور عام، ابتدا در ماده ۱ قانون جرائم رایانه‌ای و به طور خاص در سایر قوانین اقدام به جرم‌انگاری نموده است. ماده ۲ بوداپست هرچند دسترسی غیرمجاز را مطلقا جرم دانسته است ولی این نکته را ذکر نموده است که ممکن است کشورهای عضو قید «مقاصد نامشروع» را در تعریف جرم دسترسی غیرمجاز بگنجانند که برخی کشورهای اروپایی نیز از همین نکته استفاده نموده اند ولی مقنن ما خیر و این جرم را مطلق ذکر کرده است فلذا باتوجه به اینکه این جرم در قوانین ایران از جرایم مقید نیست، دیگر نیازی به سوءنیت خاص نداشته و میان اینکه دسترسی مرتکب، به قصد ارتکاب عمل مجرمانه دیگری همچون جعل و اخلال و سرقت داده باشد و یا از روی کنجکاوی و یا برای اثبات توانمندی خود و... تفاوتی ندارد و در هر حال جرم رخ داده است البته به شرطی که آن سامانه و یا داده بوسیله تدابیر امنیتی تحت حفاظت بوده باشد وگرنه جرمی محقق نگردیده است.

۲. ضرورت و اهداف تحقیق

از ابتدایی‌ترین و مهم‌ترین حقوق هر انسانی آن است که حریم‌خصوصی وی مورد حفاظت قرار گرفته و از تعدی دیگران در امان باشد. یکی از ارزش‌هایی که ممکن است در زمان وقوع جرم هک مورد خدشه قرار گیرد همین حریم‌خصوصی افراد است. این حق در منابع دینی و فقهی ما همانند آیات ۱۲ سوره حجرات و ۱۹ و ۲۹ سوره نور و روایات عدیده در این خصوص به رسمیت شناخته شده است و همچنین از مهم‌ترین مصادیق حقوق بشر بوده که در نظام‌های حقوقی اغلب کشورهای جهان و اسناد بین‌المللی از جمله قطعنامه ۱۹۷۰ شورای اروپا، کنفرانس نروژ، مواد ۱۲ و ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر، بند ب ماده ۱۸ اعلامیه اسلامی حقوق بشر، مواد ۱۷ و ۱۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و ماده ۸ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و... و همینطور قوانین داخلی کشور ما همانند اصل ۲۲ و ۲۳ و ۲۵ قانون اساسی ایران و... ذکر و حمایت گردیده است. علاوه بر سامانه‌ها و داده‌های شخصی مردم، ممکن است که سامانه‌های عمومی نیز هدف حمله هکرها قرار گیرد که اگر مهم‌تر از داده‌های شخصی مردم نباشد، کم اهمیت تر نیز نمی‌باشد زیرا یکی از ملاک‌های قدرتمندی دولت‌ها، توانایی آنها در حفظ امنیت داده‌ها و اطلاعات رایانه‌ای و مخابراتی عمومی و جلوگیری از نفوذ و خرابکاری در آنها است. من باب اهمیت این موضوع همین بس که

امروزه به دلیل وابستگی بسیار فراوان مردم به سامانه‌های رایانه‌ای عمومی، اختلال در آنها می‌تواند سبب مختل شدن زندگی عادی مردم گردیده و آنها را به زحمت بیندازد تا جایی که حتی باعث نارضایتی آنان از نحوه اداره کشور توسط حکومت گردد.

از اهداف مهم این تحقیق که متاسفانه مورد غفلت مقنن در نظام حقوقی ما قرار گرفته است، توجه به این نکته است که هرچند هک با وجود صفات منفی و آسیب هایی که ممکن است در پی داشته باشد اما به جهت ایجاد قدرت برای دولت‌های مختلف می‌تواند حربه‌ای کارآمد برای ضربه زدن به دشمن و درنتیجه امری مورد توجه برای دولت‌ها باشد تا ایشان خود اقدام به آموزش و آماده‌سازی نیروهای کارآمد در این زمینه نمایند. که دولت‌ها می‌توانند با صدور مجوزهایی برای بخش‌های خصوصی این وظیفه را به آنها محول کنند تا به تربیت نیروی انسانی بپردازند که متاسفانه ساز و کار آن نیز در نظام حقوقی ما وجود نداشته و مطابق بند ج ماده ۷۵۳ قانون مجازات اسلامی آموزش دسترسی غیرمجاز به‌صورت مستقل مورد جرم‌انگاری قرار گرفته است در صورتی که می‌توان با استفاده از تجربیات کشورهای پیشرو در این زمینه و طراحی سازوکارها و ضمانت اجراهایی مناسب برای کنترل فعالیت هکرها به این معنا که در عین خارج نشدن آنها از چارچوب قانونی و آسیب نرساندن به حقوق دیگران، از توانمندی‌های آنان بهره برد و چه‌بسا حتی بتوان برای مشروعیت و قانونمند نمودن فعالیت هکرها، برای آنها یک نظام صنفی تاسیس نمود. در نتیجه از اهداف این پایان‌نامه آن است که به اصلاح قوانین موجود و تغییر رویکرد نظام حقوقی ما در قبال هک بیانجامد تا سبب کارآمدی هرچه بیشتر نظام حقوقی و همچنین سیستم رایانه‌ای و سایبری و امنیت داده‌های سامانه‌ای و مخابراتی گردد.

۳. سوالات تحقیق

سوال اصلی؛

۱. سیاست جنایی تقنینی ایران در مواجهه با انواع هک چگونه است و چطور باید باشد؟

سوالات فرعی؛

۱. سیاست جنایی تقنینی ایران در مواجهه با انواع هک و نوع نگاه بر انواع هکرها در مقایسه با اتحادیه اروپا چگونه ارزیابی می‌شود؟

۲. مبانی و حدود و آثار سیاست جنایی تقنینی اتخاذ شده در خصوص انواع هک در نظام حقوقی ایران و اتحادیه اروپا چگونه ارزیابی می‌شود؟

۴. فرضیه‌های تحقیق

در پاسخ به سوال اصلی تحقیق می‌توان گفت که باتوجه به انواع مختلف هکرها و داده‌های خصوصی و عمومی‌ای که مورد حمله هکرها قرار می‌گیرند که به تفصیل پیش‌تر بیان گردید، حالات مختلفی قابل فرض است و به نظر می‌رسد که سیاست جنایی تقنینی ایران از آغاز تا به امروز بدون تسامح و سخت‌گیرانه در مواجهه با همه انواع هکرها بوده است و همه آنان را مجرم تلقی نموده است در حالی که مطلوب آن است که با تغییر قوانین موجود و اتخاذ سیاست جنایی جدید میان آن‌ها تفاوت قائل شده و از رفتار هکرهای کلاه‌سفید جرم‌زدایی به عمل آورد.

در پاسخ به اولین سوال فرعی تحقیق می‌توان گفت که باتوجه به انواع مختلف هکرها و داده‌های خصوصی و عمومی‌ای که مورد حمله هکرها قرار می‌گیرند که به تفصیل پیش‌تر بیان گردید، به نظر می‌رسد که نوع نگاه و سیاست جنایی اتخاذ شده توسط ایران و اتحادیه اروپا مشابه یکدیگر بوده و انواع هک و هکرهای مختلف مورد جرم‌انگاری قرار گرفته اند با این تفاوت اندک که اتحادیه اروپا در قوانین خود قیدی را به عنوان پیشنهاد برای کشورهای عضو قرار داده است که بتوانند میان هکرهای گوناگون تفاوت قائل شده و هکرهای فاقد مقاصد نامشروع را مجرم نپندارند.

و در پاسخ به دومین سوال فرعی تحقیق می‌توان گفت که مبنای تقنینی ایران بر خلاف اتحادیه اروپا و کشورهای پیشرو در این زمینه، بر اساس احتیاط و محافظه‌کاری بیش از حد و سختگیری نسبت به هکرها بوده است و همه آنها را در یک دسته قرار داده و با بی‌اعتمادی کامل همه را به چشم مجرم نگاه نموده است و راه حفظ امنیت سامانه‌های رایانه‌ای را در عدم نفوذ به آنها دیده است و نفوذ به هر صورت و هر نیتی را مطلقا جرم دانسته است در صورتی که به نظر می‌رسد مشروعیت بخشیدن و قانونی کردن فعالیت برخی از هکرها در ایران اگر همراه با یک قانون جامع و کارآمد و ضمانت اجراها و پیشگیری‌های مفید و موثر باشد، قطعا می‌تواند همانند کشورهای عضو اتحادیه اروپا سبب بالاتر رفتن امنیت سیستم‌ها و داده‌ها گردیده و به کاهش ارتکاب جرایم در حوزه هکینگ و بر طرف نمودن باگ‌های سیستم‌ها کمک نماید.

۵. پیشینه تحقیق

به طور کلی جرائم رایانه‌ای و فضای سایبری از موضوعات جدید دنیای حقوق می‌باشد که کمتر از سایر حوزه‌ها روی آنها کار شده است و اغلب قوانین و مقررات حاکم بر این موضوع چه در ایران و چه در جهان در دهه‌های اخیر مورد تصویب قرار گرفته‌اند. درنتیجه به‌طور کلی در این حوزه پژوهش‌های علمی کمتری صورت گرفته است مخصوصا درباره انواع هک یا همان نفوذ به سیستم رایانه‌ای از طریق غیر معمول که بسیار به ندرت کار شده است و اغلب پژوهش‌ها در این حوزه در خصوص تعریف هک و ماهیت هک و... بوده که مخصوص علوم کامپیوتری می‌باشد و به ابعاد حقوقی این عمل مخصوصا انواع مختلف آن از نگاه سیاست جنایی تقنینی و با دید تطبیقی با قوانین ومقررات حاکم بر اتحادیه اروپا با هدف اصلاح قوانین فعلی ایران از جمله قانون جرائم رایانه‌ای نپرداخته اند.

الف) کتاب‌ها

کتاب هکر کلاه‌سفید به نویسندگی نومان‌خان و ترجمه حمیدرضا تائبی، که نویسنده به ماهیت هک و چگونه یک هکر کلاه‌سفید شویم پرداخته است اما به انواع دیگر هکرها و مسائل حقوقی حاکم بر آنها خصوصا در نظام حقوقی ایران و تطبیقش با قوانین اتحادیه اروپا نپرداخته است.

کتاب راهنمای گام به گام نفوذ به کامپیوترها و راه‌های مقابله با آن، نوشته اد اسکودیس، ترجمه مهرداد توانا و سعید هراتیان، که نویسنده به حفاظت از داده‌ها و امنیت شبکه و ماهیت و چگونگی هکینگ پرداخته اما به مسائل حقوقی هک و سیاست جنایی تقنینی در مواجهه با آن خصوصا در نظام حقوقی ایران و تطبیقش با قوانین اتحادیه اروپا اشاره‌ای نکرده است.

کتاب نقش فضای سایبری (مجازی) در وقوع جرم به نویسندگی سهیلا مرادی و سید ابراهیم قدسی، که نویسندگان به کلیت جرایم سایبری تنها در قلمرو حقوق ایران پرداخته اند اما به صورت تخصصی به انواع هک و سیاست جنایی تقنینی در مواجهه با انواع آن نپرداخته و قوانین حاکم بر آن را به صورت تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا تحلیل نکرده اند.

کتاب پیشگیری از جرایم سایبری علیه امنیت ملی در ایران به نویسندگی محمد شکری، که نویسنده صرفا به بحث پیشگیری از کلیه‌ی جرایم سایبری علیه امنیت ملی ایران پرداخته است اما به صورت تخصصی و مفصل به جرم هک و انواع آن نپرداخته است و همچنین به جرم هک علیه داده‌های شخصی مردم نپرداخته و به‌طورکلی جرم هک را مورد مطالعه تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا قرار نداده است.

ب) پایان‌نامه‌ها

بررسی مبانی فقهی جرم‌انگاری جرایم دسترسی و شنود غیرمجاز مخابراتی و افشای غیرمجاز مراسلات و ماهیت این جرایم در حقوق کیفری ایران به نویسندگی غزل رزمجو دوکشکانی، که نویسنده فقط به جرم‌انگاری دسترسی و شنود مخابراتی و افشای مراسلات صرفا از نظر فقهی و آن‌هم به شکل مبنایی پرداخته است اما به سایر وسایلی که ممکن است مورد هک واقع شوند و همچنین به سیاست جنایی تقنینی در مواجهه با این پدیده نپرداخته و همچنین به سایر انواع هک اشاره‌ای نکرده و آن را با دید تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا مورد مطالعه قرار نداده است.

بررسی فقهی حقوقی هک به نویسندگی سید علی اکبر موسوی، که نویسنده به هک به صورت تخصصی از دیدگاه فقهی و حقوقی و بیشتر به صورت مبنایی پرداخته است اما آن را از منظر سیاست جنایی تقنینی و با آن دیدگاه و اقسام و تفصیلی که ما در قسمت بیان مسئله و اهمیت تحقیق بیان نمودیم و با دید تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا مورد تحلیل قرار نداده است.

سیاست جنایی تقنینی در جرایم رایانه‌ای در قانون مجازات اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲ به نویسندگی حجت قاسمی خراجی، که نویسنده صرفا به سیاست جنایی تقنینی اتخاذ شده در جرایم رایانه‌ای در قانون مذکور پرداخته است اما به طور موشکافانه به سیاست جنایی تقنینی در خصوص انواع هک نپرداخته و همچنین آن را با نگاهی تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار نداده است.

دسترسی غیرمجاز در فضای سایبر به نویسندگی مهدی قاسمی‌خواه، که نویسنده صرفا به دسترسی غیرمجاز اشاره نموده و آن را در قانون ایران و قانون برخی از کشورهای پیشرو در این زمینه مقایسه نموده است اما به نحوه سیاست جنایی تقنینی در مقابله با این پدیده اشاره‌ای ننموده و به همه اقسام هک به آن کیفیت و تفصیلی که ما در قسمت بیان مساله و اهمیت تحقیق شرح داده‌ایم نپرداخته و با قوانین حاکم بر اتحادیه اروپا تطبیق نداده است.

ج) مقالات

بررسی اخلاقی آموزش نوشتن بدافزارها و مهارت هک و نفوذ به سیستم‌ها به نویسندگی علیرضا آل‌بویه و زینب آل‌بویه، سال ۱۳۹۶ ه.ش که نویسندگان به آموزش هکینگ از منظر صرفا اخلاقی پرداخته اند اما آن را از منظر حقوقی و سیاست جنایی تقنینی و با دید تطبیقی با قانون حاکم بر اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار نداده اند.

پیش‌گیری از جرایم رایانه‌ای از رهیافت‌های نظری تا رهیافت جهانی در پرتو رهنمود پیش‌گیری از جرم سازمان ملل متحد به نویسندگی مهرداد رایجیان اصلی و احسان سلیمی و علیرضا نوریان، سال ۱۳۹۳ ه.ش که نویسندگان صرفا به راه‌های پیشگیری از وقوع کلیه جرایم رایانه‌ای پرداخته اند اما به‌طور ویژه و مفصل به انواع هک و سیاست جنایی تقنینی در مواجهه با آن نپرداخته و همچنین آن را نیز در نظام حقوقی ایران با اتحادیه اروپا مورد تطبیق قرار نداده است.

سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران در جرائم سایبری با تاکید بر ویژگی‌های خاص این جرایم به نویسندگی امیر وطنی و حمید اسدی، سال ۱۳۹۵ ه.ش که نویسندگان به سیاست جنایی ایران در کلیه جرایم‌سایبری به اختصار پرداخته اند اما به‌طور خاص و تفصیلی به سیاست جنایی تقنینی آن‌هم در مواجهه با انواع هک و با دید تطبیقی با قوانین اتحادیه اروپا نپرداخته اند.

اصول جرم‌انگاری در فضای سایبر (با رویکرد انتقادی به قانون جرائم رایانه‌ای) به نویسندگی احمد حاجی ده‌آبادی و احسان سلیمی، سال ۱۳۹۳ ه.ش که نویسندگان به جرم‌انگاری در فضای مجازی به طور کلی و مختصر پرداخته اند اما به‌طور خاص و مفصل به سیاست جنایی تقنینی در مواجهه با انواع هک نپرداخته و آن را با قوانین اتحادیه اروپا مورد مطابقت قرار نداده اند.

۶. قلمرو تحقیق

در خصوص قلمرو موضوعی این تحقیق باید بگوییم که مطالعه موردنظر ما در این تحقیق در حوزه فضای سایبری و به خصوص پدیده هک در این فضا می‌باشد و می‌خواهیم که تمامی ابعاد حقوقی انواع گوناگون این پدیده را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و با بررسی و مقایسه سیاست جنایی تقنینی ایران و اتحدیه اروپا، مطلوب ترین شیوه سیاست جنایی تقنینی را در مواجهه با انواع هک اتخاذ نمائیم. و در خصوص قلمرو مکانی و زمانی این تحقیق باید بگوییم که در این تحقیق به بررسی سیاست جنایی تقنینی در کشور جمهوری اسلامی ایران و کشورهای عضو اتحادیه اروپا از زمان پیدایش فضای سایبری و به خصوص پدیده هک تا به حال که تکنولوژی به پیشرفته‌ترین فناوری‌های ممکن دست‌یافته است، خواهیم پرداخت.

۷. روش تحقیق